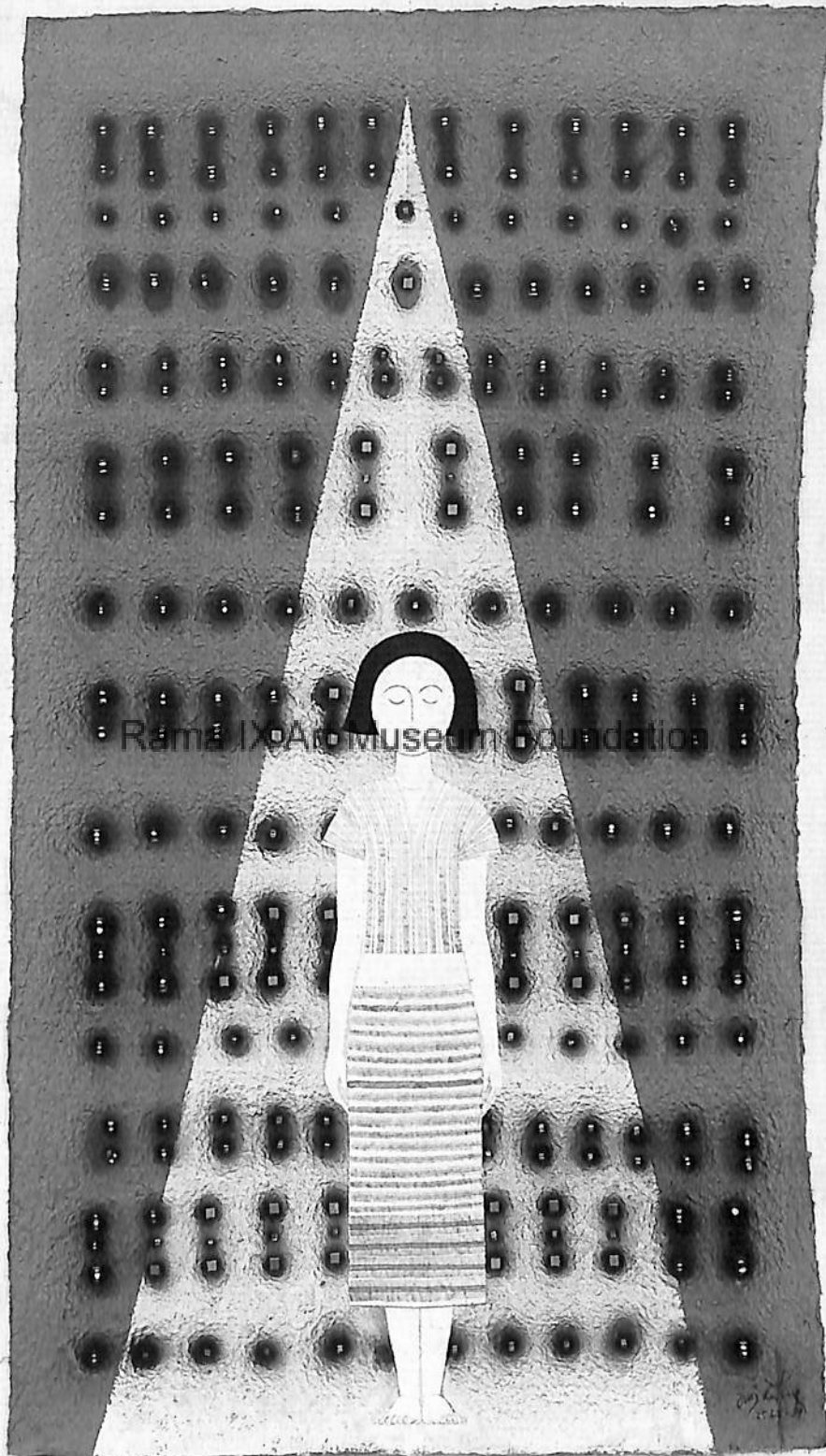

นิทรรศการศิลปะไทย

Thai Art Exhibition

ปิ่นปักผม, ปิ่นปักผม
ผลงานของ ศาสตราจารย์ ชลูด นิ่มเสมอ
แสง หนัก, สีฝุ่น, ไม้, ทองเหลือง, บนกระดาษสา ๑๑๐x๑๑๐ ซม.
Front Cover
Professor Chalood Nimsamer's Art
Light Ink, Tempera, Wood, Brass on Sa Paper 110x100 cm

นิทรรศการศิลป์ไทย

โดย มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลป์ไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒๙ พฤษภาคม - ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๙
ณ หอศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

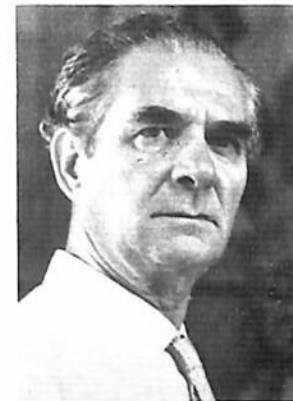
THAI ART EXHIBITION

By the Graduates and Students in Thai Art, Graduate School, Silpakorn University
29 May - 14 June 1996
at Art Gallery of the Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University

Chalood Nimsamer

Rama IX Art Museum Foundation

สารจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

การพัฒนาองค์ความรู้สำหรับการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น ยิ่งในสภาพของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคเทคโนโลยีข่าวสารที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์ความรู้ถึงกันตลอดเวลาด้วยแล้ว มีผลทำให้ผู้ที่รับผิดชอบการเปิดสอนตามหลักสูตรระดับบัณฑิตที่ศึกษาทุกสาขาวิชา ต้องหันมาให้ความสำคัญและแสวงหาแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งในศาสตร์ของตนเองและข้ามเคียงให้มีความก้าวหน้า ก้าวทัน และก้าวนำการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การจัดนิทรรศการศิลปไทย ที่ภาควิชาศิลปไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ริเริ่มและบุกเบิกจัดขึ้นมานับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ตอบสนองแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ดังกล่าวข้างต้น ผลงานที่นำมาจัดนิทรรศการศิลปไทยนั้น นอกเหนือจากเป็นการแสดงออกของศิลปินที่คนที่เกิดจากการสังสรรค์ปัญหา ความรู้ สุนทรียรส ออกสู่สาธารณชนในแวดวงวิชาการให้ได้รับรู้ถึงพัฒนาการของความคิดที่เป็นระบบที่น่าสรรเสริญแล้ว ยังเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์ที่งดงามของไทย ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่โดดเด่นของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกแนวทางหนึ่งด้วย

ขอแสดงความชื่นชมต่อความทุ่มเทพลังความคิดในการจัดนิทรรศการศิลปไทยครั้งนี้ และหวังว่าผลของการจัดนิทรรศการจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ผู้จัดได้คาดหวังไว้ทุกประการ

Rama IX Art Museum Foundation

ดร.สมเจตน์ ไวยการณ
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สารจากคณบดีคณะกรรมการประติมากรรมและภาพพิมพ์

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมเป็นเวลาเกือบพันปีที่ได้สืบทอดต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ได้รับการยกย่องจากนานาอารยประเทศว่าเป็นชาติที่มีความเจริญและความมั่งคั่งของศิลปะและวัฒนธรรมชาติหนึ่งของโลก นับเป็นเกียรติยศและความภาคภูมิใจที่เราจะต้องอนุรักษ์ให้ดำรงอยู่และพัฒนาให้สอดคล้องกับกระแสของโลกโลกาภิวัตน์นี้

เมื่องานพระบรมศพของสมเด็จพระราชชนนีฯที่ผ่านมา ขั้นตอนของพระราชพิธี ขบวนราชรถอัญเชิญพระบรมศพและกลุ่มอาคารพระเมรุมาศที่ส่งงามตระการตาราวกับเทพยดามานภูมิใด เหล่านี้ล้วนเป็นประจักษ์พยานที่เป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ในความเป็นจริง ประชาชนคนไทยทั้งชาติควรจะต้องตระหนักแก่ใจตนเองแล้วว่าชาติไทยเป็นชาติที่มีความยิ่งใหญ่ทางศิลปะและวัฒนธรรมเพียงใด

ภาคศิลปะไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นภาคที่มีการเรียนการสอนทางศิลปะไทยทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าจนเกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในศิลปะไทยตามแนวประเพณีนิยม ทั้งในด้านแนวความคิดและความเชื่อตลอดไป จนถึงวัสดุ กระบวนการของการสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้ศึกษามาให้เกิดพัฒนาการ และสอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของการบำรุงรักษาและพัฒนาให้ศิลปะไทยสามารถดำรงอยู่ตลอดไป

แต่เมื่อมองในภาพรวมระดับประเทศแล้วจะเห็นได้ว่าศิลปะไทยทุกสาขากำลังถูกทำลายและเสื่อมสลายไปตามกาลเวลาด้วยน้ำมือของมนุษย์และธรรมชาติ รวมทั้งกระแสการหลั่งไหลของศิลปะและวัฒนธรรมภายนอกที่ท่วมท้นเข้ามาอย่างรุนแรงทุกทิศทางด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร จะเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งถ้าศิลปะไทยอันทรงคุณค่าไม่เฉพาะแต่ชนชาติไทย แต่ยังเป็นสมบัติมรดกของโลกที่จะต้องเสื่อมสูญไป ท่านบพที่จักกันรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่และกระองกระแสศิลปวัฒนธรรมจากภายนอกให้อยู่ในไทยของเราตลอดไป คือ ารจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรมของชาติซึ่งดูจะเป็นความหวังที่เลือนลางเต็มทน

นนทิวรธรณ์ จันทนะพะลิน
คณบดีคณะกรรมการประติมากรรมและภาพพิมพ์

สารจากหัวหน้าภาควิชาศิลปะไทย

ภาคศิลปะไทยเริ่มทำการสอนในระดับปริญญาโทเมื่อปีการศึกษา ๒๕๓๒ โดยเป็นสาขาหนึ่งของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษจากภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้สอน ขณะนี้มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ๔ คน และกำลังศึกษาอยู่อีก ๑๑ คน การเรียนในระดับปริญญาโทนี้นักศึกษาต้องทำงานศึกษาค้นคว้าเพื่อไปสู่การสร้างสรรค์ในระดับสูงยิ่งขึ้น พัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะไทยเฉพาะตนให้เกิดความก้าวหน้า นักศึกษาต้องมีความมุ่งมั่นบากบั่นจริงจังในการศึกษาเรียนรู้และการสร้างสรรค์ผลงาน ผลงานที่เกิดขึ้นจากนักศึกษานักศึกษานี้โดยรวมจึงมีคุณค่าในระดับสูง และหลายครั้งสร้างชื่อเสียงมาให้แก่ผู้สร้างสรรค์และแก่ภาควิชาศิลปะไทย

ปีนี้ภาควิชาศิลปะไทยจัดให้มีนิทรรศการศิลปะไทยขึ้นอีกครั้งหนึ่งโดยเป็นการจัดแสดงผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาโท โดยเชื้อเชิญจากผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วและจากผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ รวมถึงจากกลุ่มอาจารย์ผู้สอนด้วย จุดประสงค์ของการจัดนิทรรศการเพื่อเป็นบริการทางด้านงานศิลปะไทยให้แก่สาธารณชนผู้สนใจประการหนึ่ง เพื่อเผยแพร่ผลงานของนักศึกษาและอาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทยประการหนึ่ง และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องจากนิทรรศการศิลปะไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ได้จัดขึ้นในปีที่แล้วเป็นอีกประการหนึ่ง โดยในครั้งนี้เรามีสมาชิกที่ร่วมแสดงผลงานประกอบด้วยอาจารย์และนักศึกษาศาสาศิลปะไทย ระดับปริญญาโทและผู้สำเร็จการศึกษาแล้วและผู้กำลังศึกษาอยู่รวมทั้งสิ้น ๑๔ คน ผลงานประมาณ ๒๐ ชิ้น

ผลงานที่นำมาจัดแสดงในครั้งนี้ แม้มีจำนวนไม่มากเท่านิทรรศการศิลปะไทยครั้งก่อน อันเนื่องมาจากจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อยกว่า แต่จะเห็นว่าผลงานที่นำมาจัดแสดงมีความหลากหลายและมีคุณค่าน่าติดตามชม ผลงานของหลายคนแสดงความก้าวหน้าให้เห็น เช่น ลายเส้นรูปทรงที่คล่องแคล่วและชีวิตความเป็นพื้นบ้านที่ปรากฏอยู่ในงานของ เเดน หวานจริง ความประณีตของชิ้นงานพานหิมพานต์จากจินตนาการของ คมกฤษ สวัสดิ์ธรรมย์ การใช้สัญลักษณ์แทนคำความรู้สึกรักใคร่เลื่อมใสในพุทธศาสนาที่อยู่ในงานของ พิเชษฐ เปี้ยร่ากลิ่น และการพัฒนารูปทรงสวระที่จำเป็นจากสัญลักษณ์ของถิ่นทางเหนือในงานของ ทรงเดช ทิพย์ทอง ยังไม่รวมถึงผลงานศิลปะไทยของศิลปินอาจารย์อาวุโสที่สร้างสรรค์งานกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น ศ.ชูลุด นิมสมอ และ ผศ.ปริษา เกาทอง และศิลปินที่มีชื่อเสียงอย่าง อ.ปัญญา วิจินธนสาร อ.ธงชัย ศรีสุประเสริฐ อ.อภิชัย ภิรมย์รักษ์ อ.สาครินทร์ เครืออ่อน และอีกหลายคนที่น่าสนใจมาร่วมแสดงในครั้งนี้

ภาควิชาศิลปะไทยขอแสดงความขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งต่อ คุณเจริญ มະระกานนท์ รองผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทย ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานเปิดนิทรรศการศิลปะไทยครั้งนี้ และขอบพระคุณต่อเข้าใจในสิ่งที่ได้รับจากหลายฝ่าย อันได้แก่ บริษัทโนเคียวโตชิบา ประเทศไทย, J.S. Business Service Ltd., Living Colors Gallery, Modern Management of Art Co., Ltd., ศูนย์ศิลป์แสงเงา และบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ที่ช่วยให้การสนับสนุนอนุเคราะห์งบประมาณและให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ขอขอบพระคุณ ศ.ชูลุด นิมสมอ และ อ.จุลทัศน์ พยาฆรานนท์ ที่กรุณาช่วยเขียนบทความให้ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับงานศิลปะไทย ขอขอบพระคุณคณาจารย์เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทั้งของคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร รวมทั้งคณาจารย์และนักศึกษานักศึกษาศิลปะไทยที่ร่วมแรงร่วมใจ ทำให้การจัดนิทรรศการศิลปะไทยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ปริญญา ดันติสุข
หัวหน้าภาควิชาศิลปะไทย

โครงการภาควิชาศิลปะไทย

โครงการ นิทรรศการศิลปะไทย โดย มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อโครงการภาษาไทย

นิทรรศการศิลปะไทย

โดย มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อโครงการภาษาอังกฤษ

Thai Art Exhibition

by the Graduates and Students in Thai Art, Graduate School, Silpakorn University

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

องค์กรร่วมในการจัดนิทรรศการ

ภาควิชาศิลปะไทย

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถาบันหน่วยงานเอกชนผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในแผนงานประการหนึ่งของคณะจิตรกรรมฯ นอกจากการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลแล้ว การให้บริการทางการศึกษาในรูปการจัดนิทรรศการศิลปะก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงอยู่อย่างใกล้ชิดกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ มีประโยชน์ทั้งกับตัวศิลปินหรือนักศึกษาศิลปะในสายปฏิบัติและสายวิชาการในการสื่อสารเผยแพร่และให้ภูมิปัญญา ความรู้ สุนทรียรส แก่สาธารณชนในสังคม โดยเฉพาะนิทรรศการที่เกี่ยวกับงานด้านศิลปะไทยด้วยแล้ว นอกเหนือประโยชน์ที่กล่าวไปข้างต้นยังเป็นการช่วยอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ที่งดงามของประเทศไทยเราต่อไปด้วย

เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ภาควิชาศิลปะไทยได้เริ่มจัดนิทรรศการศิลปะไทยขึ้น โดยเป็นการเผยแพร่ผลงานศิลปะไทย ของบัณฑิตและผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี และได้รับผลสำเร็จพอสมควรในการจัดครั้งนั้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ นี้ ภาควิชาศิลปะไทยได้รับโควตาเวลาสำหรับจัดนิทรรศการศิลปะจากหอศิลปคณะจิตรกรรมฯ ตั้งแต่ในปลายเดือนพฤษภาคม ไปจนถึงกลางเดือนมิถุนายน ภาควิชาศิลปะไทยจึงมีโครงการที่จะสานต่อการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะไทย โดยเป็นการจัดนิทรรศการศิลปะไทย ของมหาวิทยาลัยและผู้กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปะไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร และศิลปินรับเชิญซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ทำการสอนอยู่ในภาควิชาศิลปะไทย รวมทั้งสิ้น ๒๑ คน

ภาควิชาศิลปะไทยนั้นได้เปิดทำการสอนในระดับปริญญาโทมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๒ เป็นระยะเวลา ๖ ปี ผลิtbบัณฑิตไปเป็นจำนวน ๔ คน และกำลังศึกษาอยู่ในขณะนี้ ๑๑ คน ภาควิชาศิลปะไทยต้องตระหนักที่จะมีส่วนร่วมและสนับสนุนผู้ที่สำเร็จการศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษาศิลปะไทยไม่ว่าจะอยู่ในระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรี และศิลปินไทยให้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะไทยของตนเอง ซึ่งย่อมเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้สร้างสรรค์เอง หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล และสาธารณชน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานศิลปะไทยของมหาวิทยาลัยและนักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาศิลปะไทย
๒. เพื่อเป็นการบริการทางการศึกษาเผยแพร่ ภูมิปัญญา ความรู้ความเข้าใจ สุนทรียรสทางด้านศิลปะไทยแก่สาธารณชนและสังคม
๓. เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นในอันที่จะพัฒนางานสร้างสรรค์และงานวิชาการอันเกี่ยวกับศิลปะไทย

ศิลปินในนิทรรศการ

๑. มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

ชื่อ-ชื่อสกุล	รหัสประจำตัว	สำเร็จการศึกษา
๑.๑ นายอภิชาติ ภิรมย์ภักย์	๓๒๒๑๔๐๒	๒/๒๕๓๔
๑.๒ นายรุ่งวิทย์ ลัดคนที	๓๒๒๑๔๐๑	๒/๒๕๓๖
๑.๓ นายธงชัย ศรีสุขประเสริฐ	๓๒๒๑๔๐๑	๒/๒๕๓๔
๑.๔ นางสาวจินตนา เปี่ยมศิริ	๓๕๒๑๔๐๑	๒/๒๕๓๔

๒. นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท

ชื่อ-ชื่อสกุล	รหัสประจำตัว
๒.๑ นายสันติ อรุณรัตน์	๓๕๒๑๔๐๒
๒.๒ นายคมกริช สวัสดิธรรมย์	๓๖๒๑๔๐๑
๒.๓ นายฉัตรชัย ศิริพันธ์	๓๖๒๑๔๐๒
๒.๔ นางสาวอัศวินีย์ นิรันดร์	๓๖๒๑๔๐๓
๒.๕ นายไฉญญ ชุนทรง	๓๗๒๑๔๐๑
๒.๖ นายเสงี่ยม แพโรสง	๓๗๒๑๔๐๓
๒.๗ นายพิเชษฐ เปียรุกลิน	๓๗๒๑๔๐๔
๒.๘ นายประทีปศิลป์ วรมิศรี	๓๘๒๑๔๐๑
๒.๙ นายเด่น หวานจริง	๓๘๒๑๔๐๒
๒.๑๐ นายทรงเดช ทิพย์ทอง	๓๘๒๑๔๐๓
๒.๑๑ นายสุรเชษฐ์ แก้วจำรัส	๓๘๒๑๔๐๔

๓. อาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทย

- ๓.๑ ศาสตราจารย์ชูลิต นิ่มเสมอ
- ๓.๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง
- ๓.๓ รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์ เจริญวงศ์
- ๓.๔ อาจารย์ปริญญา ตันติสุข
- ๓.๕ อาจารย์ปริญญา วิจิตรนสาร
- ๓.๖ อาจารย์ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ (ร่วมแสดงในสถานะมหาวิทยาลัย)
- ๓.๗ อาจารย์อภิชาติ ภิรมย์ภักย์ (ร่วมแสดงในสถานะมหาวิทยาลัย)
- ๓.๘ อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน

ผลงานในนิทรรศการ

ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะไทย ของ มหาวิทยาลัย นักศึกษาของภาควิชาศิลปะไทยระดับปริญญาโท และอาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทย จำนวนคนละไม่เกิน ๒ ชิ้น หรือจำนวนผลงานแสดงในพื้นที่ความกว้าง ๑.๕ เมตร X ความสูง ๓ เมตร/๑ คน

ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะไทย ของอาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทย จำนวนคนละ ๑ ชิ้น จำนวนรวมโดยประมาณ ๓๕ ชิ้น

สถานที่จัดนิทรรศการ

หอศิลปคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระยะเวลา

ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๙ พฤษภาคม - ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๙

สื่อสำหรับเผยแพร่ประกอบนิทรรศการ

๑. วัสดุทัศนประกอบนิทรรศการ

เนื้อหาสาระ

- แสดงและบรรยายเผยแพร่คุณค่างานทัศนศิลป์ไทย
- แสดงถึงกระบวนการเรียนการสอนในภาควิชาศิลปะไทย
- แสดงเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ของงานศิลปะในนิทรรศการครั้งนี้

๒. สิ่งพิมพ์เผยแพร่

๑. บัตรเชิญ+ของ จำนวน ๖๐๐ ชุด
๒. โปสเตอร์ จำนวน ๓๐๐ แผ่น
๓. สูจิบัตร จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

ค่าใช้จ่ายในการจัดนิทรรศการ

๑. ค่าจัดทำวัสดุทัศนประกอบนิทรรศการ		๕๐,๐๐๐ บาท
๒. สูจิบัตร	จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม	๑๐๐,๐๐๐ บาท
๓. โปสเตอร์	จำนวน ๓๐๐ แผ่น	๑๐,๐๐๐ บาท

๔. บัตรเชิญ+ซอง	จำนวน ๖๐๐ ชุด	๑๐,๐๐๐ บาท
๕. ประชาสัมพันธ์ถ่ายภาพ		๑๕,๐๐๐ บาท
๖. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานติดตั้ง		๓,๐๐๐ บาท
๗. ค่าใช้จ่ายในพิธีเปิด		๖,๐๐๐ บาท
๘. ค่าเบ็ดเตล็ด		๖,๐๐๐ บาท
		รวม ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน)
ให้ถ้วนเฉลี่ยจ่ายได้		

งบประมาณ

๑. งบประมาณส่วนหนึ่งจากเงินรายได้และ/หรืองบประมาณจากหน่วยราชการของมหาวิทยาลัยศิลปากร
๒. งบประมาณส่วนหนึ่งจากสถาบันหน่วยงานเอกชนผู้สนใจงานด้านศิลปวัฒนธรรมให้การสนับสนุน

เงินรายได้

หักรายได้ได้ ๓๐% จากการจำหน่ายผลงานศิลปะที่จำหน่ายได้ระหว่างนิทรรศการเพื่อนำรายได้มาใช้จ่ายประโยชน์ในการเรียนการสอนกิจกรรมการศึกษา และการเผยแพร่ ของภาควิชาศิลปะไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะไทยให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนทั่วไป
๒. ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความกระตือรือร้นยิ่งขึ้นต่อการสร้างสรรค์ศิลปะไทยทั้งในส่วนการเรียนการสอนภายในมหาวิทยาลัยศิลปากร และต่อวงการศิลปะไทยโดยทั่วไป
๓. มหาวิทยาลัยและนักศึกษาที่กำลังอยู่ในระดับปริญญาโทได้ร่วมจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีต่อกัน ในการร่วมมือสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม

รายนามคณะกรรมการและอนุกรรมการดำเนินงาน นิทรรศการศิลปะไทย มหามัณฑิตและนักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่ปรึกษา
๒. คณะบดีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ที่ปรึกษา
๓. รองคณะบดีฝ่ายบริหารคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ที่ปรึกษา
๔. รองคณะบดีฝ่ายวิชาการคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ที่ปรึกษา
๕. รองคณะบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษาคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ที่ปรึกษา
๖. ศาสตราจารย์ชูลัด นิมเสมอ ที่ปรึกษา
๗. อาจารย์จุลทัศน์ พยาฆรานนท์ ที่ปรึกษา

คณะกรรมการดำเนินงาน

๑. หัวหน้าภาควิชาศิลปะไทย ประธานกรรมการ
๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดหาผลประโยชน์ กรรมการ
๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ กรรมการ
๔. ประธานอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรรมการ
๕. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำสิ่งพิมพ์และเผยแพร่ กรรมการ
๖. ประธานอนุกรรมการฝ่ายติดตาม สถานที่ และการติดตั้งผลงาน กรรมการ
๗. ประธานอนุกรรมการฝ่ายพิธีการและเลขานุการ กรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายจัดหาผลประโยชน์

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง ประธานอนุกรรมการ
๒. อาจารย์ปริญญา ตันติสุข อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายวิชาการ

๑. รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์ เจริญวงศ์ ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง อนุกรรมการ
๓. อาจารย์ปริญญา ตันติสุข อนุกรรมการ
๔. อาจารย์ปริญญา วิจิณนสาร อนุกรรมการ
๕. อาจารย์ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ อนุกรรมการ
๖. อาจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์ อนุกรรมการ
๗. อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

๑. อาจารย์ปริญญา วิจิณนสาร ประธานอนุกรรมการ
๒. อาจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์ อนุกรรมการ
๓. นายรุ่งวิทย์ ลัคณาทิน อนุกรรมการ
๔. นางสาวจินตนา เปี่ยมศิริ อนุกรรมการ
๕. นายคมกริช สวัสดิ์ธรรม อนุกรรมการ
๖. นายฉัตรชัย ศิริพันธ์ อนุกรรมการ
๗. นางสาวอัศวินีย์ นิรันดร์ อนุกรรมการ
๘. นายไฉญญ ชุนทรง อนุกรรมการ
๙. นายพิเชษฐ์ เปียรร์กลิน อนุกรรมการ
๑๐. นายประทีปศิลป์ วรรณศรี อนุกรรมการ
๑๑. นายเด่น หวานจริง อนุกรรมการ
๑๒. นายทรงเดช ทิพย์ทอง อนุกรรมการ
๑๓. นายสุรเชษฐ์ แก้วจำรัส อนุกรรมการ
๑๔. นางสาวอัจฉรา ยมะคุปต์ อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายจัดทำสิ่งพิมพ์และเผยแพร่

๑. อาจารย์อภิชัย ศรีสุขประเสริฐ ประธานอนุกรรมการ
๒. อาจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์ อนุกรรมการ
๓. นายณรงค์ศักดิ์ ธาตานุประ อนุกรรมการ
๔. นายบุญธรรม เพ็งกัตรา อนุกรรมการ
๕. นายทรงเดช ทิพย์ทอง อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายติดตาม สถานที่ และติดตั้งผลงาน

๑. อาจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์ ประธานอนุกรรมการ
๒. อาจารย์ปริญญา วิจิณนสาร อนุกรรมการ
๓. อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน อนุกรรมการ
๔. นายรุ่งวิทย์ ลัคณาทิน อนุกรรมการ
๕. นางสาวจินตนา เปี่ยมศิริ อนุกรรมการ
๖. นายคมกริช สวัสดิ์ธรรม อนุกรรมการ
๗. นายฉัตรชัย ศิริพันธ์ อนุกรรมการ
๘. นางสาวอัศวินีย์ นิรันดร์ อนุกรรมการ
๙. นายไฉญญ ชุนทรง อนุกรรมการ
๑๐. นายประทีปศิลป์ วรรณศรี อนุกรรมการ
๑๑. นายเด่น หวานจริง อนุกรรมการ
๑๒. นายทรงเดช ทิพย์ทอง อนุกรรมการ
๑๓. นายสุรเชษฐ์ แก้วจำรัส อนุกรรมการ
๑๔. นายพิเชษฐ์ เปียรร์กลิน อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายพิธีการและเลขานุการ

๑. อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน ประธานอนุกรรมการ

Rama IX Art Museum Foundation

๒. นางอารีย์ พุกเพ็ชร อนุกรรมการ
๓. นางสมศรี สวาสิทธิเชย อนุกรรมการ
๔. นางนพมาศ พัตตร อนุกรรมการ
๕. นายบุญส่ง ศรีสวัสดิ์ อนุกรรมการ
๖. นางถนิม ทิพย์แก้ว อนุกรรมการ
๗. นายอุเทน ศรีกรรต อนุกรรมการ
๘. นายสำเนา มหาวิระรัตน์ อนุกรรมการ
๙. นางสาวอารยา ยิ่งทำโพธิ์ อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวอัจฉรา ยมะคุปต์ อนุกรรมการ
๑๑. นางวรรณวิภา พูลสุข อนุกรรมการ

Rama IX Art Museum Foundation

วัฒนธรรมไทยกับทิศทางของศิลปะไทยร่วมสมัย

โดย ศาสตราจารย์ ชลุด นิมเสมอ

ถ้าเรายอมรับกันว่า วัฒนธรรมคือลักษณะด้านที่เป็นนามธรรมของชาติ เป็นวิญญาณของชาติแล้ว ศิลปะซึ่งเป็นการแสดงออกของแก่นวัฒนธรรมก็ต้องเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะห้วงกะทิ ฝ่ายจิตวิญญาณของชาติ และศิลปะที่ประจุเต็มด้วยห้วงกะทิทางนามธรรมเหล่านี้จะสะท้อนความดีงามของชีวิตกลับไปยังชนในชาติด้วยพลังอำนาจของความงามและความเป็นศิลปะ ให้ทุกคนสำนึกและตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของชนชาติที่เจริญแล้วทางพุทธิปัญญา ที่จะต้องช่วยกันรักษาไว้ และพัฒนาสืบต่อไปด้วยความภาคภูมิใจ ศิลปะจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุดของวัฒนธรรมของชาติและย่อมขยายขอบเขตออกไปถึงวัฒนธรรมของมนุษย์โดยส่วนรวมด้วย

ศิลปะไทยทุกสาขาในแต่ละยุคที่ผ่านมา คือเนื้อแท้ของความเป็นไทยที่ถูกบันทึกไว้ด้วยภาษาพิเศษ ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นภาษาสากลที่สามารถสื่อความหมายกับคนทุกชาติ ภาษาศิลปะนี้คล้ายรหัสที่จะถูกถอดออกเป็นความรู้สึกลึกซึ้ง ความงาม ความสะเทือนใจได้อย่างไม่มีสิ้นสุดด้วยจินตนาการของผู้ดู แต่ผู้ที่สามารถถอดรหัสได้ จะต้องรับการฝึกฝนการเข้าถึงศิลปะมาแล้วในระดับหนึ่ง จะต้องเรียนรู้ภาษาศิลปะหรือภาษาสากลนี้เสียก่อน ไม่ว่าผู้จะเข้าไปรับความรู้ความหมายนั้นจะเป็นชนชาติอื่นภาษาอื่นหรือแม้จะเป็นคนไทยอยู่เป็นผู้เป็นเจ้าของศิลปะวัฒนธรรมนั้นเองก็ตาม มิฉะนั้นจะบอดต่อรสอันลึกซึ้งของศิลปะไทย จะสัมผัสได้แต่รูปแบบภายนอกเท่านั้น

ศิลปะไทยเกิดขึ้น สร้างสรรค์ขึ้นพร้อมกับคนไทย พัฒนาควบคู่กันมากับคนไทย กับวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนแปลงเติบโต ผสมผสานกับวัฒนธรรมของชาติอื่น โดยมีส่วนแกนสำคัญเป็นของตนเองมาโดยตลอด ศิลปะไทยจึงคงเอกลักษณ์ของไทยไว้ได้ในช่วงเวลาที่ยาวนานจนกลายเป็นศิลปะแบบประเพณี กระทำสืบต่อกันมา เช่นเดียวกับวัฒนธรรมไทยที่ลงตัวจนกลายเป็นประเพณีนิยมไปแล้วหลายด้าน

ประเพณีแต่ละอย่างจะให้ผลดีแก่สังคมนั้น ๆ ได้จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม หากสภาพแวดล้อมเปลี่ยน ชีวิตก็ต้องเปลี่ยน ประเพณีบางอย่างที่แข็งทื่อเกินไป ไม่ปรับตัวตามก็ต้องตายไป ศิลปะแบบประเพณีที่เคร่งครัดเดินตามแต่ครู ขาดความเชื่อมโยงกับชีวิตและสภาพแวดล้อม ก็หมดความเป็นศิลปะ เหลืออยู่แต่เพียงรูปแบบที่ตายแล้วของประเพณี ศิลปะไทยแบบประเพณีจึงมีทั้งศิลปะในยุคที่ประเพณีนั้นสอดคล้องกับชีวิตและสภาพแวดล้อมของคนไทยซึ่งมีคุณค่าสมบูรณ์ทั้งด้านศิลปะและวัฒนธรรม และมีทั้งยุคที่เดินตามครูจนไม่ลืมตาดูความเปลี่ยนแปลงของชีวิตขาดตอนจากสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นบ่อเกิดความบังคัลใจและเป็นพลังในการสร้างสรรค์แก่ศิลปินมาทุกสมัย

อันที่จริงศิลปะของงานถึงค่อย ๆ ลดน้อยลง และหมดไปในที่สุด ขอยกตัวอย่างลายไทยสมัยอยุธยาตอนปลาย ที่เห็นได้เด่นชัดกว่าชิ้นอื่นคือลายรดน้ำบนตู้พระธรรมของครูวัดเชิงหวาย งานชิ้นนี้ถึงแม้รูปแบบจะเป็นแบบประเพณีที่รุ่นครูเคยทำมาก่อน แต่จิตรกรได้ใช้ความรอบรู้และประสบการณ์จากการตอบรับโดยตรงกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สร้างสรรค์งานที่เปี่ยมด้วยชีวิต ความงาม และพลังของศิลปะขึ้น ต่างกันมากกับลายรดน้ำสมัยรัตนโกสินทร์ตอนหลัง ๆ ที่ถูกรอบของประเพณีกันขวางการแสดงออกไว้จนเกือบหมดสิ้น เหลือแต่รูปแบบ ที่พัฒนาอย่างอลังการและมีมือที่สุดประณีตบรรจง ดูแล้วสวยงามสบายตาเพียงเท่านั้น

ศิลปะไทยสาขาอื่นก็เช่นเดียวกัน การถือตามประเพณีเพียงด้านรูปแบบโดยไม่เข้าใจหรือคำนึงถึงเนื้อหา ถึงชีวิต วิญญาณของงาน ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม หรือแม้แต่นาฏกรรม และวรรณกรรม ก็ย่อมตกอยู่ในฐานะเดียวกัน ศิลปินไทยในอดีตได้สร้างโบสถ์ วิหาร พุทธปฏิมา ภาพผนัง ที่ให้ความงามและความเป็นศิลปะอันยอดเยี่ยม เพราะชีวิตของท่านเหล่านั้นเต็มจำเข้มนั้นไปด้วยศรัทธาในพุทธศาสนา และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ผลงานจึงบริบูรณ์ทั้งรูปแบบอันงดงามตามประเพณี สอดประสานกับเนื้อหาของความดี ความมีศรัทธาในพุทธธรรม และความเด่นชัดของบุคลิกกรรมของคนไทย

งานศิลปะดังกล่าว จะได้ผลเต็มตามคุณค่าอย่างสมบูรณ์ ผู้ดูหรือผู้เป็นเจ้าของมรดกล้ำค่าเหล่านั้นคือพวกเราคนไทยโดยเฉพาะในสมัยนี้ จะต้องได้รับการศึกษาอบรมเรื่องการเข้าถึง การซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะเสียก่อนดังได้กล่าวแล้ว และเมื่อเราเข้าถึงคุณค่าของศิลปะในงานแบบไทยได้แล้ว ก็เท่ากับเป็นการเปิดประตูไปสู่คุณค่าอันอีกมากมาย รวมทั้งลักษณะเฉพาะของความเป็นไทยด้านนามธรรมอันเป็นคุณค่าพิเศษของศิลปะไทยด้วย แทนที่จะได้รับเพียงเรื่องราว เหตุการณ์และความสวยงามตื้น ๆ ภายนอก ถึงแม้จุดมุ่งหมายของการสร้างงานเหล่านั้นของบรรพบุรุษเราอาจเป็นเพียงการตกแต่งให้สวยงามและการบรรยายเรื่องราวด้วยภาพ โดยไม่ได้หวังหรือคิดไปถึงคุณค่าทางศิลปะเลยก็ตาม

จิตรกรรมแบบประเพณีไทยถือได้ว่าเป็นทัศนศิลป์สำคัญ มีผลงานปรากฏเป็นจำนวนมากทุกยุคทุกสมัย เริ่มแต่สมัยอยุธยาเปลี่ยนแปลงพัฒนาตามอิทธิพลทางศิลปกรรมและวัฒนธรรมภายนอกเป็นระยะ ๆ ตลอดมา แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยังอยู่ในแนวทางของประเพณีไทย รูปแบบและเทคนิคก้าวหน้าขึ้นพร้อมไปกับการแสดงออกที่ทรงพลังของจิตรกร จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชั่ววันโชนังจิตรกรคนสำคัญได้ทดลองเขียนภาพตามแบบฝรั่ง โดยใช้ต้นแบบจากภาพพิมพ์ที่ส่งมาจากอเมริกา เป็นการตามแบบทั้งรูปแบบส่วนรวมและส่วนละเอียดกล่าวคือใช้ภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งก่อสร้างตามแบบตะวันตก ด้วยวิธีเขียนตามหลักวิชาทัศนียวิทยา

ตลอดจนใช้รูปบุคคลเป็นฝรั่งทั้งหมด ทั้งรูปร่างหน้าตาและการแต่งกาย มีแต่แนวเรื่องเท่านั้นที่เป็นปริศนาธรรมตามคติของไทย ใช้น้ำหนักอ่อนแก่สร้างปริมาตรรูปทรง และระยะความลึกเป็น ๓ มิติ เหมือนแบบสำนึกนิยมของตะวันตกจนไม่มีเค้าจิตรกรรมแบบไทยหลงเหลืออยู่เลย

วิธีเขียนแบบ ๓ มิตินี้ท่านชาวอินโชนังได้นำมาใช้กับจิตรกรรมแบบประเพณีไทยด้วย ทั้งการใช้น้ำหนัก และการใช้เส้นแบบทัศนียวิสัย แต่ยังใช้รูปบุคคลแบบ ๆ แบบ ๒ มิติตามประเพณีเดิมอยู่ จึงเกิดความไม่เข้ากันขึ้นในองค์รวมของภาพ มองเห็นความผิดพลาดทั้งทางทฤษฎี ทัศนียวิทยาที่ยังขาดความเข้าใจและทางเอกภาพของรูปทรง แต่ถึงกระนั้นงานของท่านชาวอินโชนังทั้ง ๒ ลักษณะนี้ ก็มีคุณค่า น่ายกย่อง ทั้งด้านความกล้าหาญ ในการริเริ่มแหวกวงล้อมของประเพณีและด้านการแสดงออกส่วนตัว หลังจากนั้นจิตรกรรมร่วมสมัยกับท่านและรุ่นศิษย์ก็หันมาใช้น้ำหนักอ่อนแอให้แสงเงาและความลึกในงานที่มีโครงสร้างเป็น ๒ มิติ ตามแบบเดิมมากขึ้น เป็นผลให้รูปแบบตามประเพณีที่ทำตามครูมาจนเกือบหมดสิ้นการแสดงออกแล้วนั้น ต้องมาถูกซ้ำเติมให้หลุดหนักลงไปอีก ด้วยความผิดพลาดจากความไม่เข้าใจทางเทคนิควิธีการเพียงพอ ภาพเขียนแบบไทยหลายชิ้นในยุคนี้และต่อมา จึงคงเหลือแต่รูปแบบที่ขาดชีวิต ขาดวิญญาณ จนไม่อาจจัดเข้าอยู่ในประเภทจิตรกรรมได้อีกต่อไป

เพียงแต่การผสมอย่างผิดวิธีของวิธีการเขียนภาพแบบไทยกับแบบตะวันตกเท่านั้น ยังเป็นผลต่อศิลปะไทยได้ถึงขนาดนี้ ถ้าหากวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตในเกือบทุกด้านของไทย ต้องถูกรุกราน และยึดครองด้วยวัฒนธรรม และความเจริญทางวัตถุจากตะวันตกโดยเฉพาะจากอเมริกาอย่างทุกวันนี้ โดยที่คนไทยส่วนหนึ่งในปัจจุบันต้อนรับเข้ามาด้วยความนิยมชมชอบ ถึงกับบางกลุ่มยอมรับว่าเป็นวัฒนธรรมสากลที่ควรถือเป็นของไทยด้วยซ้ำนั้น ศิลปะของไทยจะเป็นอย่างไร ศิลปะที่เป็นการแสดงออกของเนื้อหาของวัฒนธรรมจะออกมาในรูปไหน เราเป็นอเมริกันได้จริงหรือ กางเกงยีน อาหารด่วน เครื่องดื่ม เพลง ดนตรี การแสดง กิริยาท่าทาง ส่วนวน คำพูดจา ที่เราเอาอย่างเขาอยู่นั้น เพียงพอแล้วหรือ เราเลียนแบบเปลี่ยนนอกของเขามา โดยอาจไม่เข้าถึงเนื้อหาของเขาเลย เราจะเป็นอเมริกันไม่ได้ และอีกสักหน่อยเราก็จะเป็นไทยไม่ได้ด้วย เมื่อสำนักใดจะหันกลับมาพึ่งวัฒนธรรมเดิมของไทย ก็เหลือเพียงประเพณีที่มีแต่รูปนอกที่ขาดชีวิตไปเสียแล้ว เพราะพวกเราในทุกระดับความรับผิดชอบก็พอลำบากกับรูปแบบภายนอกที่ง่ายต่อการเข้าใจและเก็บรักษามากกว่าด้านภายในที่มีชีวิตที่จะเติบโตและพัฒนาต่อไปได้อยู่แล้ว จนทำให้คนรุ่นใหม่บางกลุ่มเห็นวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งคร่ำครึ ล้าสมัย และปลอม เราอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของความสับสนนี้มีมาหลายทศวรรษแล้ว เมื่อไรจะเข้าที่เข้าทางเสียที ดูนับวันจะวิกฤตหนักขึ้น เมื่อชีวิตเป็นอย่างนี้ งานศิลปะซึ่งมีหน้าที่แสดงสาระของชีวิต ส่วนใหญ่ก็ต้องเป็นแบบนี้ สับสนลึกลับ ขาดความเป็นตัวเอง

เรื่องนี้จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ทุกระดับความรับผิดชอบ ต้องสำรวจตัวเองด้วยใจเป็นกลาง ว่าเรามีปัญหามากน้อยแค่ไหน และเร่งด่วนแค่ไหน อย่าคิดเข้าข้างตัวเองว่าเรามีวัฒนธรรมแบบไทยอยู่ วัฒนธรรมไม่ได้อยู่ที่สำนักวัฒนธรรม ไม่ได้อยู่ที่กรมวัฒนธรรมของเก่าที่พัฒนาไม่ได้แล้วเอาไว้ แล้วนำออกแสดงให้คนดูเท่านั้น ไม่ได้อยู่ที่นโยบายหรือแผนพัฒนาวัฒนธรรมที่มีหลักการสวยงาม เราต้องเน้นด้านนามธรรม ด้านจิตใจ ด้านคุณค่า ซึ่งเป็นสาระแท้ของวัฒนธรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมนุษย์ที่สมบูรณ์ของคนไทย ถ้ามองไปทางไหนในระดับไหน ก็เห็นแต่สุดโต่งไปทางวัตถุนิยม บริโภคนิยม ในทุกกิจกรรม ศาสนาที่น่าจะเป็นเรื่องการขัดเกลาทางจิตใจโดยเฉพาะก็ถูกนำไปใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุ เมื่อเป็นเช่นนี้ ศิลปะที่มีเอกลักษณ์ไทย เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย ก็คงหนีไม่พ้นเอกลักษณ์ที่ไม่น่าปรารถนาอันนี้ไปได้

เราต้องยอมรับว่าในปัจจุบันเรามีวัฒนธรรมไทยเพียงถ้อยคำ เพียงหลักการที่สวยงามเรามีวัฒนธรรมไทยที่รุ่งเรืองในอดีตแต่เป็นวัฒนธรรมเก่าที่ตายแล้ว ตายไปโดยที่เราไม่เคยตระหนักในคุณค่าแท้จริงที่มีต่อจิตใจ ต่อจิตวิญญาณ ต่อความเป็นไทยของเราเลย เราพูดกันอย่างคล่องแคล่วว่าศิลปะของเราล้ำเลิศ วิเศษ ประณีต งดงาม มีเอกลักษณ์พิเศษสุดของไทย แต่เราไม่เคยเข้าถึงหรือคิดจะเข้าใจคุณค่าของศิลปะเหล่านั้นอย่างจริงจังเลย ลูกหลานของเราก็คงจะพูดกันอย่างนี้ต่อไป เหมือนนกขุนทอง เรามุ่งแต่รูปแบบที่นับได้ อธิบายได้ง่ายกันทุกด้าน แม้แต่การเมือง เราก็มีรูปแบบของประชาธิปไตย

ถ้าเราซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งใด เราจะรัก จะหวงแหน จะทำนุบำรุง พัฒนาด้วยความจริงจังและเต็มใจ ให้สิ่งนั้นคงอยู่ และเจริญรุ่งเรืองต่อไปถึงชั้นลูกหลานในอนาคต ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี เสียสละทุกอย่างโดยเฉพาะโอกาสในการสร้างสรรค์ศิลปะของตนเองเพื่อการก่อตัวและความเจริญของศิลปะในบ้านเรา เพราะท่านซาบซึ้งเต็มทีในคุณค่าของศิลปะ ท่านรักศิลปะและรักเมืองไทย อาจารย์เพื่อศรีพิทักษ์ก็เป็นอีกท่านหนึ่งที่เสียสละการสร้างสรรค์จิตรกรรมที่ท่านได้ทุ่มเทให้ทั้งชีวิต มาให้กับการอนุรักษ์งานจิตรกรรมไทยที่กำลังเสื่อมชำรุดเสียหายลงทุกวัน เพราะท่านเข้าถึงคุณค่าแท้จริงของศิลปะในจิตรกรรมประเพณีของไทย

ถ้าเราเข้าถึงศิลปะได้แท้จริง เราจะซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะทั้งหลายในโลกนี้ทุกฐานของวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าของศิลปะไทยที่เป็นหัวใจของวัฒนธรรมไทย เราจะซาบซึ้งในความเป็นไทย เราจะรัก หวงแหนและรักษาความเป็นไทยในด้านจิตวิญญาณนี้ไว้อย่างสุดชีวิต เราจะถือเป็นแกนของการดำรงชีวิตของเราตลอดไป เราจะไม่ยอมให้วัฒนธรรมของต่างชาติที่แม้จะมีอิทธิพลเพียงใดมาทำลายจิตวิญญาณที่เป็นไทยของเราได้ เราจะปรับปรุงแต่งวัฒนธรรมเหล่านั้นให้มาส่งเสริมความเป็นคนไทยของเราให้มากยิ่งขึ้น ด้วยความรู้เท่าทัน และเมื่อนั้นเอกลักษณ์ของศิลปะไทยร่วมสมัยตัวจริงจะปรากฏออกมาเอง เพราะศิลปะที่เป็นไทยย่อมมาจากศิลปินที่เป็นไทย

ความเป็นไทยที่ว่านี้เป็นอย่างไร เป็นเรื่องยากที่จะกำหนด คงไม่ใช่ไทยแบบปู่ย่าตายายของเรา แต่เป็นไทยในปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมมากมายทั้งทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมโดยเฉพาะคนในเมืองใหญ่ ที่มีโอกาสมากกว่าในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ในด้านการเป็นผู้นำทางความคิด และค่านิยม ซึ่งบางทีเราอาจจะเห็นว่าได้กลายพันธุ์ไปจากบรรพบุรุษของไทยแล้วอย่างสิ้นเชิง

วัฒนธรรมชนบท ดูจะยังมีลักษณะของไทยเด่นชัดกว่า ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะอิทธิพลของความเจริญแบบใหม่ยังแพร่เข้าไปไม่ถึงถึงนัก ความด้อยโอกาสในหลาย ๆ ด้าน ฐานะที่ยากจน ทำให้คนไทยเหล่านี้ต้องจำใจรักษาสิ่งที่เคยมีเคยเป็นมาตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตายายเอาไว้ ยังคงความเป็นไทยแบบเดิม ๆ อยู่ได้หลายด้าน แต่สภาพเช่นนี้คงจะดำรงอยู่ได้ไม่นานนัก อิทธิพลทางวัตถุ ทางเศรษฐกิจ ทำให้การประกอบอาชีพเปลี่ยนรูปไปทุกขณะ โดยเฉพาะ จากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นแรงงานในการอุตสาหกรรม จะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้นการแพร่วัฒนธรรมที่สืบสานจากส่วนกลางออกไปทั่วทุกพื้นที่ของสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ ย่อมทำให้ค่านิยมของเขาเปลี่ยนไปได้เร็วขึ้น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความกตัญญูแก่เวท ที่ การปฏิบัติตามประเพณีและศาสนา ความสันโดษ รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ฯลฯ ที่เป็นภูมิธรรม ความดีของพวกเขา กำลังจะเป็นไปในทางตรงข้าม และความขัดแย้งระหว่างชีวิตที่ด้อยโอกาสกับค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อของบริโภคนิยมนี้อาจจะก่อให้เกิดผลร้ายมากมายตามมา

วัฒนธรรมหรือศิลปะที่ดี จะต้องมียุคสมัยพิเศษเฉพาะคน เริ่มตั้งแต่ บุคคล ครอบครัว ท้องถิ่น ไปจนถึงประเทศชาติ มีความแตกต่างในส่วนละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแต่มีโครงสร้างประสานกันเป็นองค์รวมที่มีเอกภาพ การวางแผนพัฒนาจึงต้องกระทำอย่างรอบรู้ และรอบคอบ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ให้เติบโตและพัฒนาขึ้นตามปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งมีชีวิต ต้องเติบโตประสานกันทุกส่วน จะพองแฟ่ง เกร็งรัดให้เป็นไปตามความต้องการของใครไม่ได้ เพราะจะได้เพียงซากที่สวยงามแต่ไร้ชีวิตไว้หลอกล่อนักท่องเที่ยวที่มีรสนิยมและความเข้าใจบางระดับเท่านั้น

ปัญหาเรื่องความเป็นไทยหรือเอกลักษณ์ไทยในงานศิลปะร่วมสมัยจึงเป็นปัญหาเดียวกันกับความเป็นไทยในวัฒนธรรมไทยปัจจุบัน และเป็นปัญหาที่หนักอกอยู่ในใจของพวกนักสร้างสรรค์ทุกคน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีทัศนะว่า ศิลปะคือการแสดงความเป็นตัวเองของศิลปินและความเป็นตัวเองที่แท้จริงของศิลปินย่อมต้องเชื่อมโยงกับลักษณะบางประการของความเป็นคนไทย

สำหรับพวกที่คิดว่า เขาเป็นคนของโลก เขามีวัฒนธรรมสากล เขาเป็นศิลปินของมนุษยชาตินั้น วัฒนธรรมสากลเป็นอย่างไร มีอยู่จริงหรือ ความเป็นตัวเอง - ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยจำเป็นของงานศิลปะ - ที่ไม่เชื่อมโยงกับสายเลือดสายพันธุ์ของบรรพบุรุษมีอยู่จริงหรือ วัฒนธรรมสากลที่ชาติตะวันตกทุกชาติมีอยู่อย่างเดียวกันจริงหรือ

เมื่อเราแบ่งกลุ่มคนในโลกนี้อ่างหยาบ ๆ เรามักจะแบ่งเป็นฝ่ายตะวันตกกับฝ่ายตะวันออก เพราะถ้าเรามองเงิน ๆ เราจะเห็นคนในยุโรปและอเมริกาเป็นฝรั่งเหมือน ๆ กันและคนในแถบเอเชียจะมีอะไรหลายอย่างคล้ายกัน แต่ที่จริงแต่ละชาตินั้นมีเอกลักษณ์เป็นพิเศษของตัวเองทั้งทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ฝรั่งเศสมีวิถีชีวิต มีความนึกคิด มีบุคลิก และนิสัยใจคอเป็นฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมัน อิตาลีคนพวกแสนดินเย็น ฯลฯ ต่างมีวัฒนธรรมของตนเอง ความก้าวหน้าทางวัตถุ ทางเทคโนโลยีที่พวกเขามีอยู่เต็มตัวใกล้เคียงกัน ไม่ได้ทำให้วัฒนธรรมของเขาไปเหมือนกับใครหรือเปลี่ยนไปจากแก่นเดิมของตน งานศิลปะของพวกเขามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เฉพาะชาติ เห็นได้ชัดในการแสดงออก ถึงแม้จะมีแนวความคิด จะใช้วิธีการและเทคนิคที่ก้าวหน้าเหมือน ๆ กัน

นอกจากอเมริกาเท่านั้นที่ไม่มีวัฒนธรรมเดิมของตัวเอง เพราะเป็นชาติเกิดใหม่ เขาจึงต้องถือเอาวิถีชีวิตในปัจจุบันของเขาเป็นวัฒนธรรมที่ไร้ภูมิหลังของตัวเอง ด้วยเหตุนี้งานศิลปะนามธรรมบริสุทธิ์ ที่ปราศจากเรื่องราว และการแสดงออกด้านเนื้อหาของชีวิต จึงเติบโตและเป็นที่นิยมในอเมริกายาวนานกว่าที่อื่น ศิลปะที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของอเมริกาที่เห็นได้ชัดก็มีพ็อพอาร์ตหรือพ็อพพูลาร์อาร์ต(๑๙๖๐-๑๙๗๐) ซึ่งเป็นการแสดงออกของพ็อพพูลาร์ คัลเจอร์ของเขานั่นเอง เราจะเห็นขวดเครื่องดื่ม ซุปกระป๋อง รูปโปสเตอร์ หนังสือการ์ตูน และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่น ๆ แสดงตัวอยู่ในงานศิลปะอย่างสง่างาม และศักดิ์สิทธิ์ราวรูปเคารพที่ไม่ปาน จึงพอจะเห็นได้ว่าแม้ประเทศที่ไม่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมมาก่อน เขาก็ถือว่าเขามีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของชาติเขา ซ้ำยังเป็นวัฒนธรรมที่แข็งแรงและแพร่กระจายอย่างรุนแรงและรวดเร็วไปทั่วโลก จนจะเข้าไปกลืนวัฒนธรรมเดิมของบางชาติที่ยังหลงไปว่าวัฒนธรรมอเมริกันเป็นวัฒนธรรมสากลจนหมดตัว

กล่าวกันว่าการล่มสลายของอาณาจักรโซเวียต ส่วนหนึ่งเกิดจากความพ่ายแพ้ต่อการรุกรานของวัฒนธรรมอเมริกัน ไม่ใช่ด้วยการคุกคามกันด้วยกำลังอาวุธ คนรัสเซียโดยเฉพาะคนในวัยหนุ่มสาว คลั่งใคล้ในวัฒนธรรมอเมริกัน พยายามทำตัวแบบอเมริกัน ภาพยนตร์ เพลง กางเกงยีน บุหรี่ เครื่องดื่ม ฯลฯ ของอเมริกันเป็นสิ่งพิเศษที่ทุกคนปรารถนา สินค้าเหล่านี้แย่งกันซื้อด้วยราคาแพงลิบในตลาดมืด ฝรั่งเศสที่ถือตัวว่ามีวัฒนธรรมสูง มีรสนิยมประจำชาติเป็นพิเศษต้องต่อต้านวัฒนธรรมอเมริกันอย่างออกหน้าออกตาเมื่อดิสนีย์แลนด์เข้าไปตั้งในฝรั่งเศส และรัฐบาลถึงกับออกกฎจำกัดปริมาณการออกอากาศและการนำเข้าของสื่อบันเทิงทางสื่อบันเทิงจากอเมริกา ส่วนประเทศที่มีวัฒนธรรมอ่อนและสับสนอย่างไทยแลนด์กลับยอมรับได้ทุกอย่างแม้สิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพโดยตรง

วัฒนธรรมสากลนั้นดำรงอยู่ในบางแง่อาจมีได้ แต่ก็มีเพียงบางส่วนที่ค่อนข้างไปทางวัตถุเท่านั้นและที่ว่าศิลปะเป็นภาษาสากลนั้น น่าจะหมายถึงว่าเป็นเครื่องมือของการแสดงออกที่เป็นสากล แต่เนื้อหาภายในที่ต้องการสื่อไปในสากลนั้นย่อมเป็นความนึกคิดของศิลปินเอง ในแวดวงชีวิตของเขาเอง ซึ่งย่อมต้องโยงใยถึงเอกลักษณ์ทางเชื้อชาติของศิลปินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะงานนั้น ๆ เป็นของศิลปินที่อยู่ในภาวะสุดโต่งที่เพียงพอกับด้านชีวิตตัวเองและชีวิตทางศิลปะ

ไม่ว่าใครจะมีทัศนะในแง่ใด การสร้างสรรค์ศิลปะก็จะต้องดำเนินต่อไป จะมีเอกลักษณ์เป็นไทย เป็นสากล หรือเป็นลูกผสมอย่างไร ไม่ใช่ปัญหาสำคัญในโลกของศิลปะ ขอเพียงแต่ให้เป็นการแสดงออกจากการประสบการณ์ของตัวเอง ไม่ลอกเลียนจากใคร ไม่ว่าจะเลียนแบบธรรมชาติ เลียนแบบศิลปะไทยโบราณ หรือเลียนแบบศิลปะตะวันตก หรือตะวันออก หรือแม้แต่เลียนแบบตัวเอง ขอให้ทำงานด้วยความเข้าใจและจริงจัง สื่อตรงต่อคุณค่าทางศิลปะของงาน ไม่ใช่เพราะความง่ายหรือความโก้เก๋ของความคิดที่ดูก้าวหน้าล้ำสมัย ศิลปินต้องแปลความหมายและให้ความหมายใหม่หรือสร้างด้วยกระบวนการใหม่ตามทัศนะของตัวเองในทุกเรื่องที่เขาให้ความสนใจ หากเป็นไปได้เช่นนี้เราก็จะได้ศิลปะที่มีคุณค่าของไทยในยุคหนึ่งซึ่งแสดงถึงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ยาวนานของวัฒนธรรมที่แม้จะค่อนข้างสับสนของเรา

แต่สำหรับศิลปินที่มีความมุ่งมั่นจะเห็นความเป็นไทยปรากฏในงานสร้างสรรค์ชัดเจนกว่านี้จะต้องกระทำทุกทางที่จะระล่อมแนวทางการแสดงออกของพวกเขาให้เป็นไปตามจุดหมายโดยไม่ปล่อยให้ลี้คลายไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงฝ่ายเดียว ศิลปินที่ว่านี้มักจะอาศัยอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของไทย สร้างงานที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นตน ที่เห็นชัดก็มี เอกลักษณ์ไทยล้านนา เอกลักษณ์ไทยอีสาน และเอกลักษณ์ไทยภาคกลาง รวมไปถึงสถาบันศิลปะหลายแห่งเริ่มเห็นความสำคัญของแนวความคิดนี้ เช่นภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กำลังเสนอผลงานศิลปะไทยของนักศึกษาระดับปริญญาโท และผลงานของคณาจารย์ของภาควิชาอยู่ในขณะนี้

วิธีการระล่อมกล่อมเกลามาเพื่อให้นักศึกษาและศิลปินเห็นความสำคัญและสร้างสรรค์งานที่แสดงความเป็นไทยในงานศิลปะร่วมสมัยที่ประมวลมาได้จากประสบการณ์ การสร้างสรรค์ การสอน การฝึกอบรมตั้งแต่ก่อตั้งภาควิชาศิลปะไทยมาจนถึงขณะนี้ เป็นระยะเวลา ๑๗ ปี มีขั้นตอนลำดับตามความสำคัญดังนี้

๑. ปลูกสำนึกของความสำคัญอันนี้ให้มีขึ้นในนักศึกษาศิลปะและศิลปินไทย
๒. ฝึกฝนอบรมอย่างจริงจังเรื่องการศึกษาคุณค่าของศิลปะ ในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและในคนไทยทุกวัย ทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะไทย อันจะนำไปสู่ความรัก ความหวงแหน อยากให้ศิลปะไทยที่มีลักษณะไทยแท้จริง และสร้างสรรค์ ให้เจริญขึ้นตลอดไป

๓. ศึกษา ฝึกฝนการตอบรับ การดูซับ จากศิลปะแบบประเพณีในอดีตทุกสาขาที่ยังคงพลงทางศิลปะทั้ง ในด้านรูปแบบ สุนทรียะ และอารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนการสืบสาวไปถึงต้นตอของแนวคิดและรูปแบบนั้น ๆ

๔. ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง สร้างงานจากข้อมูลหลายด้านของชีวิตไทย เช่น ศาสนา คติธรรม ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน และธรรมชาติแวดล้อม เพื่อกล่อมเกลาคความนึกคิดและเป็นบ่อเกิดความบังคาลใจที่สอดคล้องกับธรรมชาติของตัวเอง

๕. ศึกษาจากงานศิลปะของตะวันตกและตะวันออก เน้นจุดเปลี่ยนแปลงและเกิดใหม่ของสมัย สไตล์ เพื่อเข้าถึงเอกลักษณ์ของแต่ละชาติที่ยังปรากฏเป็นแกนสำคัญอยู่ เช่น ความเป็นสเปนของศิลปินสเปนในสภาพแวดล้อมของฝรั่งเศส และความเป็นสเปนของเขาในสิ่งแวดล้อมฝรั่งเศสบวกกับความคลาไคลจากศิลปะอิตาลีกัน ความเป็นไทยของศิลปินไทยในสิ่งแวดล้อมอเมริกา

๖. ต้องเข้าใจว่าความเป็นศิลปะนั้นสำคัญว่ารูปแบบที่เป็นไทย ถ้างานเป็นศิลปะแต่ยังดูไม่ไทย ก็ถือว่าได้พบความสำเร็จแล้วในฐานะศิลปิน ถ้างานดูแล้วเป็นไทยแต่ขาดการแสดงออกทางศิลปะ ถือว่าเป็นความล้มเหลวทางศิลปะ แต่ถ้าเป็นศิลปะด้วย เป็นไทยด้วยนั่นคือความสำเร็จของศิลปินไทย

๗. เป็นพันธมิตรกับศิลปินที่มีแนวความคิดว่าศิลปะเป็นการแสดงออกของมนุษยชาติไร้ขอบเขตของเชื้อชาติ ของประเพณีเสีย เรามีจุดมุ่งหมายร่วมกันในมุมมองและทางเดินที่ต่างกัน เพราะมนุษยชาติที่อ้างถึงนั้นจะเป็นมนุษย์ในความหมายที่เป็นนัยทั่วไปและเป็นนามธรรมมากเกินไปจนเกือบไม่มีรายละเอียด แต่ที่จริงแล้ว มนุษย์นั้นเริ่มจากปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นแบบตัวอย่างขนาดเล็กของมนุษยชาติ และรวมตัวประกอบเป็นแบบตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้น ๆ ในรูปของครอบครัว ชาติ พวกที่เห็นความสำคัญของความเป็นไทย มุ่งมองไปที่ความเป็นมนุษย์ที่มีวัฒนธรรมระดับชาติ อันเป็นที่รวมของปัจเจกบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแต่มีหลายด้านของชีวิตอยู่ในแนวเดียวกัน ตั้งแต่เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม จากทัศนะเช่นนี้และจากความจริงที่เป็นมาแล้วและที่น่าจะเป็นต่อไปอย่างนี้ มนุษยชาติทั้งหมดจะได้เป็นเจ้าของและได้ชื่นชมศิลปะในรูปแบบและรายละเอียดที่แตกต่างกัน เป็นเสน่ห์ เป็นรสชาติหลากหลายที่วิเศษสุดที่มนุษย์พึงได้รับ

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอสรุปปณฐานของความคิดที่ว่า ‘ศิลปะคือความพอดีระหว่าง ๒ ขั้วที่ต่างกันสุดโต่ง’ ดังนี้ ศิลปินไทยที่หนักมาทางประเพณี ต้องเงยหน้าขึ้นแล้วรับความเป็นสากลหรือความเป็นประชาธิปไตยของชีวิตปัจจุบันเข้ามาผสมผสานให้เกิดความพอดี ศิลปินไทยที่ก้าวเข้าไปในวัฒนธรรมสากลมากเกินไป ควรหันกลับมามองดูรากของตัวองบ้าง เพื่อความพอดีในทัศนะของแต่ละคน ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย จะได้เป็นศิลปะร่วมสมัยของไทยสมภาคภูมิเสียที

พินิจภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณี

เรียบเรียงโดย : อาจารย์จุลทัศน์ พยาฆรานนท์

ภาพจิตรกรรม เป่งงานศิลปะประเภทหนึ่ง สร้างขึ้นโดยบุคคลผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความคิดและความสามารถของฝีมือในการแสดงออกรูปลักษณ์ด้วยวิธีการทางจิตรกรรม

ภาพจิตรกรรม อาจนำเสนอด้วยรูปลักษณ์ที่ประกอบไปด้วยศิลปะลักษณะหลากหลายรูปแบบ ซึ่งต่างเป่งผลเนื่องมาจากทัศนคติของศิลปินต่อโลกทัศน์ภายนอกรอบตัวของเขากับมโนทัศน์ภายในจิตใจของตัวเองประมวลกันตามปริมาณในการสังสมการจัดระเบียบภาพลักษณ์ในจินตนิมิต การคัดสรรคเพื่อแสดงออกและระบบการนำเสนอรูปลักษณ์ด้วยวิธีการทางจิตรกรรม ซึ่งกระบวนการในการสร้างสรรค์ตามกล่าวนี ย่อมโยงสู่เหตุให้เกิดรูปลักษณ์ของภาพจิตรกรรมมีความหลากหลายต่าง ๆ กันออกไป ซึ่งเป่งปกรติของภาพจิตรกรรมที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นโดยปัจเจกศิลปินมาแต่อดีตตราบกระทั่งปัจจุบัน

กระนั้นก็ดี ภาพจิตรกรรมที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นให้มีรูปลักษณ์เป่งรูปรอยเดียวกัน เพื่อประสงค์ให้เป็นสื่อความรู้ความเข้าใจให้เกิดการรับรู้ตรงกัน สำหรับผู้คนในสังคมหนึ่งก็มีอยู่ด้วย ภาพจิตรกรรมที่มีรูปลักษณ์ดังเช่นกล่าวดังนี้เรียกว่า จิตรกรรมประเพณีนิยม

จิตรกรรมประเพณีนิยม เป็นภาพจิตรกรรมซึ่งมีรูปลักษณ์เป่งรูปแบบที่อาศัยประเพณีนิยมเนื่องมาจากคติความเชื่อจากประเพณีพื้นฐานความสามารถในการรับรู้และค่านิยมมาของคนส่วนใหญ่ในสังคมหนึ่งจะพึงรับเอางานจิตรกรรมนั้นไว้ได้ เป่งตัวการกำหนดรูปลักษณ์ในการสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรม

จิตรกรรมแบบไทยประเพณี ก็คือภาพจิตรกรรมที่มีพื้นฐานการสร้างสรรคเจกเดียวกับจิตรกรรมประเภทจิตรกรรมประเพณีนิยม มีในที่อื่น ๆ แต่ที่จะแตกแปลกกันก็อยู่ตรงที่วิถีแห่งความเชื่อ หรือคติของประเพณีนิยม เป่งไปตามความเห็น เห็นดี เห็นงาม เห็นชอบ ของผู้คนในสังคมไทยเป่งตัวการในการกำหนดรูปลักษณ์เพื่อการสร้างสรรค์และแสดงออกภาพจิตรกรรมเป่งสำคัญ

ภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณี กล่าวโดยประเด็นที่ว่าด้วยรูปลักษณ์ที่เป่งรูปแบบสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์และแสดงออกภาพจิตรกรรมนั้น พึงสังเกตเห็นสาระแห่งรูปลักษณ์ของภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณีแต่อดีต เป่งเครื่องชี้้นำให้ทราบ ต่อไปนี้

รูปลักษณ์ของสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ศิลปินสร้างขึ้นร่วมเข้าด้วยกันเป่งภาพจิตรกรรมนั้น ล้วนแต่เป่งรูปลักษณ์ที่ศิลปินดูกลั่นความเป่งสาระของสรรพสิ่งทั้งหลายออกเป่งเสียง ๆ จึงคัดสรรคเอาแต่แก่นแกนที่เป่งสาระสำคัญประมวลเข้าด้วยกันเป่งรูปลักษณ์ในลักษณะ ‘สมมติภาวะ’

รูปลักษณ์ของสรรพสิ่งนานาชนิดที่ศิลปินสร้างขึ้นแล้วนำมาใช้เป่งองค์ประกอบร่วมในการสร้างภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณีมีความหมายในลักษณะที่หมาย เพื่อแสดงตำแหน่งการเห็นที่มีความสัมพันธ์ระหว่างรูปลักษณ์กับพื้นภาพร่วมกัน

รูปลักษณ์ของสรรพสิ่งทั้งปวง ล้วนได้รับการลำดับวางลงบนพื้นภาพโดยหลักเสียงการทับซ้อนกันให้มากเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นจึงปรากฏความเรียบง่ายที่กลายเป็นลักษณะเด่นของภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณี

รูปลักษณ์ของสรรพสิ่งทั้งนั้นในงานจิตรกรรมแบบไทยประเพณี ได้รับการระบายลงสีเพียงให้มีผลต่างระหว่างส่วนที่เป่งรูปแบบของรูปลักษณ์ของสรรพสิ่งต่าง ๆ กัน ส่วนพื้นภาพและยังให้เกิดเป่งผลทางวรรณของสีโดยรวมขององค์ประกอบอันหลากหลายร่วมกันของภาพจิตรกรรมบนพื้นที่บริเวณว่างนั้น

อนึ่ง ว่าด้วยเรื่องราว หรือเนื้อหาสาระสำหรับแสดงออกด้วยภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณีที่มีมาเป่งลำดับ พึงเห็นได้ว่าศิลปินดำเนินการสร้างภาพจิตรกรรมบนพื้นแห่งความคิดเนื่องด้วย “บุคคลาธิฐาน” คือ เรื่องอันเนื่องด้วยพฤติกรรมของบุคคลที่ควรเป่งตัวอย่างทั้งด้านที่พึงประสงค์และมีพึงประสงค์ ดังเช่นกล่าวนี ภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณี จึงเป่งไปในการแสดงรูปลักษณ์ของมนุษย์ ร่วมกันในเหตุการณ์ สถานที่ และสิ่งแวดล้อม อย่างมีความปฏิบัติต่อกัน เพื่อสื่อความหมายสาระของเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกมาเป่งภาพจิตรกรรม

ข้อสังเกตเนื่องในการพินิจภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณี ซึ่งค้างมาแต่อดีตดั่งหีบยกบางประเด็นขึ้นมาพรรณนาไว้ในที่นี้ น่าที่จะเป่งสิ่งบ่งชี้ให้เห็นได้บ้างว่าทัศนคติเนื่องด้วยวิธีการทางจิตรกรรมแต่อดีตสมัย ยังอาจนำมาปรับใช้การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมแบบไทยประเพณีได้กระทั่งในปัจจุบัน

กระนั้นก็ดี บทเขียนนี้มีใช่เป่งสูตรสำเร็จในการขึ้นการสร้างสรรคและการรู้จักเข้าใจชื่นชมภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณีไปได้ครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องด้วยทัศนคติในวิธีการทางจิตรกรรมแบบไทยประเพณียังมีที่แฝงอยู่ในผลงานที่ตกค้างมาแต่อดีตกาลตามจิตรกรรมสถานต่าง ๆ อยู่อีกมิใช่หย่อนอรันที่จะมีผู้สำนึกเห็นความสำคัญไปเกี่ยวข้องเก็บนำมาปรับใช้ เพื่อสร้างเสริมการสร้างสรรคภาพจิตรกรรมแบบไทยประเพณี หรือจิตรกรรมแนวไทยประเพณีอย่างมีคุณค่าทั้งปัจจุบันและอนาคต